

Yoğun Bakım Ünitesinde COVID-19 Hastasında; Yoğun Bakım Ortamı, Mekanik Ventilatör ve Fizyoterapiye Uyumda Hipnoz Kullanımı

COVID-19 Patient in Intensive Care Unit; Use of Hypnosis in Adaptation to Intensive Care Setting, Mechanical Ventilator and Physiotherapy

^{id}Şeyda Efsun ÖZGÜNAY^a, ^{id}İlkay CEYLAN^a, ^{id}Korgün ÖKMEN^a, ^{id}Burcu METİN ÖKMEN^b,
^{id}Gamze GÖZEN^a, ^{id}Şermin EMİNOĞLU^a

^aSağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon ABD, Bursa, TÜRKİYE

^bSağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim Araştırma Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ABD, TÜRKİYE

Bu olguda, yoğun bakım ünitesinde (YBÜ) yüksek akışlı nazal kanül [high flow nasal cannula (HFNC)], noninvaziv mekanik ventilasyon (NİMV) sonrası trakeostomi açarak takip ettiğimiz koronavirus hastalığı-2019 [coronavirus disease-2019 (COVID-19)] pnömonisi olan hastada; yoğun bakım ortamına uyum, anksiyetede azaltma ve solunum fizyoterapisi amacıyla hipnoz kullanımını anlatmak istedik.

COVID-19, İMV ihtiyacına kadar giden pek çok semptomu sebep olmaktadır. YBÜ hastalarında en sık dispne, hava açlığı, korku, ağrı, öfke duygularının sık olduğu düşünüldüğünde, emosyonel destek amaçlı anksiyete azaltmada nonfarmakolojik yardımcı yöntemler önem kazanmaktadır. Hastaların uykusunu iyileştirmek için gürültü ve ışık seviyelerinin azalması ile bakım saatlerinin düzenlenmesine ek olarak hipnoz kullanılabilir.¹

COVID-19 tanısı ile evde tedavi edilen 41 yaşındaki erkek hasta, 15 gün sonunda solunum sıkın-

tısının artması üzerine acil servise başvurmuş. Dispnenin artması üzerine COVID-19 pnömonisi tanısıyla COVID-YBÜ'ye alınarak, HFNC oksijen akım 50 lt/dk, FiO₂ %100 ile aralıklı NİMV tedavisi uygulandı. Yatışının 2. gününde hipnoz anlatıldı ve onam alındı. Art arda 3 gün on beşer dk'lık hipnoz seansı yapıldı. Hipnoz indüksiyonu olarak progresif musküler relaksasyon (PMR) ile hipnoz uygulandı. Stres azaltıcı, iyilik hâli oluşturacak telkinler verildi. Üçüncü seansta oto-hipnoz öğretildi. NİMV dâhil rahatsız edici seslerin, meltem esintisinin sesi gibi hafif ve huzur verici olduğu telkini verildi. Tedavinin 8. gününde klinik durumu kötüleşen hasta entübe edildi. Hastanın akciğer grafisi ve klinik gözlemde durumunda düzelme olmaması sebebiyle entübasyonun 12. gününde perkütan trakeostomi açıldı. Trakeostomi açılmasını takiben 5. günde bilinci açık oryante-koopere olan hasta, oto-hipnoz kullanmaya devam etti. Hastaya fizyoterapide motivasyonu artırmak, perküsyon ve solunumla kombine ekstremitte egzer-

Correspondence: Şeyda Efsun ÖZGÜNAY

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim Araştırma Hastanesi,
Anesteziyoloji ve Reanimasyon ABD, Bursa, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: seyda-efsun@hotmail.com

Peer review under responsibility of Turkiye Klinikleri Journal of Anesthesiology Reanimation

Received: 25 Dec 2020

Received in revised form: 12 Feb 2021

Accepted: 19 Feb 2021

Available online: 24 Feb 2021

2146-894X / Copyright © 2021 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

sizleri, anksiyete ve ağrısını azaltmak amacıyla oto-hipnoz yaptırıldı. Trakeostominin 10. günü dekanüle edilerek, 3 gün sonra servise, 5 gün sonra eve taburcu edildi.

Szilágyi ve ark.nın çalışmasında, mekanik ventilatör tedavisi uygulanan standart YBÜ tedavisi alan bir gruba kulaklıkla önceden kaydedilmiş telkinler verilmiş.² Çalışma grubuna istenilen etkinin imajinasyonu ile hipnozun nasıl yardımcı olabileceğinin beraber görüleceği ve iyileşme hakkında olumlu mesajlar ile motivasyonu, kendine ve tedaviye güveni artırılmış.³ Pozitif telkinler, opioid ve sedasyon dozunu azaltırken, mekanik ventilasyonda kalma süresini de kısaltmış.³ Hastamıza da imajinasyon ve iyileşme hakkında olumlu mesajlar verilerek, oto-hipnoz ile kendi kendine uygulaması sağlandı.

Literatürde, COVID-19 hastalarında PMR'nin anksiyete, depresyonu azalttığı ve uyku kalitesini artırdığı belirtilmektedir.⁴ Fowler ve Falkner ise fizyoterapi sırasında oluşan ağrı ve anksiyeteyi azaltmak için hipnozdan faydalanmıştır.³ Hastamızda, PMR indüksiyonu ile fizyoterapi hareketleri yapılırken; anksiyeteyi, ağrıyı azaltmak ve motivasyonu artırmak için hipnoz kullandık.

Hipnotik teknikler ile YBÜ'lerde sıkça kullanılan HFNC ve NİMV gibi yöntemlere uyum ile invaziv yöntemlere geçiş azalabilir.⁵ Anksiyolitik etki, işitsel ve görsel rahatsızlığı azaltmak; HFNL,

NİMV'e uyum, ventilatörden ayırma ve fizyoterapiyi kolaylaştırmak amacıyla YBÜ'nde hipnoz faydalı olabilir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan; **Tasarım:** Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan; **Denetleme/Danışmanlık:** Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan, Korgün Ökmen, Burcu Metin Ökmen, Gamze Gözen; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan, Burcu Metin Ökmen, Gamze Gözen, Şermin Eminoğlu; **Analiz ve/veya Yorum:** Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan, Korgün Ökmen, Şermin Eminoğlu; **Kaynak Taraması:** Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan, Korgün Ökmen, Gamze Gözen, Şermin Eminoğlu; **Makalenin Yazımı:** Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan, Gamze Gözen, Şermin Eminoğlu; **Eleştirel İnceleme:** Şeyda Efsun Özgünay, İlkay Ceylan, Korgün Ökmen, Şermin Eminoğlu; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Şeyda Efsun Özgünay; **Malzemeler:** Şeyda Efsun Özgünay.

KAYNAKLAR

1. Bani Younis M, Hayajneh F, Batiha AM. Measurement and nonpharmacologic management of sleep disturbance in the intensive care units: a literature review. Crit Care Nurs Q. 2019;42(1):75-80. [Crossref] [PubMed]
2. K Szilágyi A, Diószeghy C, Fritúz G, Gál J, Varga K. Shortening the length of stay and mechanical ventilation time by using positive suggestions via MP3 players for ventilated patients. Interv Med Appl Sci. 2014;6(1):3-15. [Crossref] [PubMed] [PMC]
3. Fowler R, Falkner T. The use of hypnosis for pain relief for patients with polyradiculoneuritis. Aust J Physiother. 1992;38(3):217-21. [Crossref] [PubMed]
4. Liu K, Chen Y, Wu D, Lin R, Wang Z, Pan L. Effects of progressive muscle relaxation on anxiety and sleep quality in patients with COVID-19. Complement Ther Clin Pract. 2020;39:101132. [Crossref] [PubMed] [PMC]
5. Rousseaux F, Bicego AY, Malengreaux C, Faymonville ME, Ledoux D, Massion P, et al. L'hypnose a-t-elle sa place en réanimation ? [Can hypnosis be used in intensive care units?]. Méd Intensive Réa. 2020;29(2):1-9. [Link]